

SABBIONETA

Dit kleine stadje (binnen de muren wonen er geen 1.000 mensen!) is één van de meest interessante kleinere centra in Italië. Het is een "città ideale", een stad op de maat van de renaissance-mens, zoals je ze op een schilderij van Piero della Francesca kan voorstellen.

De geschiedenis ervan is voor één keer erg beperkt. In de 15de E. kwam dit dorp en haar omgeving in het bezit van een tak van de familie Gonzaga, de hertogen van het naburige Mantua. Luigi Gonzaga, en vooral zijn zoon Vespasiano maakten er een typische renaissance-stad van met een erg verfijnd hofleven. Het werd zelfs het "Kleine Athene" genoemd, met zijn rechtlijnige straten, (nog goeddeels bewaarde) versterkingen, een academie, een museum, een bibliotheek, een eigen munt. Hij liet een hele reeks kunstenaars deze gebouwen versieren. En ook al klinken hun namen niet zoals die

1. HET THEATER

Dit "Teatro all' Antica" of "Teatro Olimpico", is een elegant gebouw van Vincenzo Scamozzi (1588-1590), die het als zijn meesterwerk beschouwde. Het is één van de oudste "moderne" theaters, een overgangsfase tussen het "Teatro Olimpico" van Vicenza en het "Teatro Farnese" van Parma. Aan de buitenkant heeft het drie gevels die op een Dorische tempel lijken: twee aan twee zijn de pilasters

2. KERK VAN MARIA MET DE KROON

Deze achthoekige kerk werd tussen 1586 en 1588 gebouwd. Links als je binnenkomt is er het grafmonument van Vespasiano Gonzaga, in 1592

3. HET HERTOGELIJK PALEIS

Vespasiano Gonzaga (de gids zal zijn naam telkens weer citeren) liet het paleis, dat door zijn vader in 1554 begonnen was, inrichten als zijn eigenlijke residentie. En ook al is sinds de late 16de E. (bijna) alles wat niet te zwaar of te heet was weggevoerd, toch zijn er nog voldoende sporen om de pracht van deze hertogelijke woonst te illustreren. Zo zijn er enkele schitterende plafonds uit cederhout: zo hard dat zelfs de Franse revolutionairen het niet

4. DE ZUIL VAN PALLAS

Op het plein vóór de Dienst voor Toerisme (de Piazza Castello) staat er, op een bronzen basis en bekroond met een bronzen kapiteel (Cavalli, 1584), een Romeinse zuil. Het geheel wordt bekroond met een

5. DE GALERIJ VAN DE ANTIKEN

De oostelijke zijde van de Piazza Castello wordt volledig ingenomen door een imponerende bakstenen

van de grote renaissance- en maniërisme -schilders, toch is hun werk van een hoge kwaliteit en laten Bernardino Campi, "de" Fornaretto Mantovano, de gebroeders Cavalli en Pesenti hun vakmanschap en inspiratie blijken.

Na de dood van Vespasiano werd de stad wel een hertogdom, maar verviel erg snel tot een provinciestadje dat eeuwenlang insliep. De "draagbare" kunstschaten verdwenen in de loop van de eeuwen wel, maar de gebouwen bleven. Sinds enkele decennia worden deze gebouwen met veel zorg gerestaureerd en kan je aan de hand van een plaatselijke gids een perfecte inleiding krijgen op de renaissance.

Deze gidsen volgen telkens een andere route, maar ze zullen je zeker binnenlaten in de volgende gebouwen.

gekoppeld, waartussen zich nissen bevinden (ooit stonden hier beelden in), en het geheel wordt telkens bekroond met een fronton.

Binnenin de rechthoekige ruimte is er een houten gestoelte en een halfcircelvormige loggia van zuilen, bekroond door 12 godheden. De oorspronkelijke scène die in de vorige eeuw vernield werd, wordt ooit nog heropgericht.

door G. Della Porta opgericht. De beelden zijn het werk van Leone Leoni (1588). Vooral het bronzen beeld van Vespasianus maakt indruk.

hebben kunnen afbreken. Zeer verfijnd is ook de zogenaamde "Zaal van de Voorouders", waar in stucwerk de bas-reliëfs 21 portretten tonen van leden van de familie Gonzaga. In de grote zaal van de "piano nobile" (de 1ste étage) zijn er nog 4 gepolychromeerde houten ruitersstandbeelden van leden uit deze familie te bewonderen: oorspronkelijke waren het er 12.

antiek beeld van Pallas Athena, en illustreert op zijn manier de voorliefde van de renaissance-prinsen voor de Klassieke Oudheid.

porticus op 26 bogen. Deze "Grote Gang", waarvan de bogen op de verdieping gesloten zijn, is 100 meter

lang en werd tussen 1583 en 1584 gebouwd. Hier had Vespasiano Gonzaga zijn rijke verzamelingen van marmeren busten, Griekse en Romeinse standbeelden, bas-reliëfs en dgl. ondergebracht, die zijn vader (in dienst van Karel V van Spanje) tijdens de

plundering van Rome (de "Sacco di Roma") in 1527 voor zichzelf "aan de kant had gezet"! Keizerin Maria-Theresia liet dit materiaal in 1774 naar Mantua overbrengen.

6. HET ZOMERPALEIS OF "PALAZZO DEL GIARDINO"

Waar het Palazzo Ducale in het centrum van de stad de officiële residentie was van Vespasiano, behoort dit zomerpaleis tot zijn privésfeer. Het was verbonden met de "Grote Gang" en met het (sinds 1794 afgebroken) Castello of fort, en ontleent zijn naam aan de tuin die erachter ligt, maar die zijn oude glorie nog moet terugkrijgen.

Het geheel bestaat, over de twee verdiepingen, uit een twintigtal zalen, salons en passages. En ook al

staan er al lang geen meubels meer in, en kon het restauratiewerk niet alle schade herstellen, toch geven de fresco's, stucversieringen en grotesken een goed beeld van de persoonlijke smaak van Vespasiano.

Het is daarbij een homogeen geheel: alle decoratie stamt uit het laatste kwart van de 16de E. (met de bouw van het paleis is men in 1568 begonnen).

